

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Елена Славова Гетова – заместник-декан на Филологическия факултет

на материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност **‘доцент’ на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“** по област на висше образование 2.Хуманитарни науки; професионално направление 2.1. Филология (Френска литература)

В конкурса за ‘доцент’, обявен в Държавен вестник, бр.46 от 09. 06. 2017 г. и в интернет-страница на Пловдивски университет "Паисий Хилендарски" за нуждите на катедра „Романистика и германистика“ към Филологическия факултет, като единствен кандидат участва гл. ас. д-р Златороса Найденова Неделчева-Белафанте от същата катедра.

1. Общо представяне на процедурата и кандидата

Със заповед № Р33-3810 от 25. 07. 2017 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определена за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност **‘доцент’ в ПУ** по област на висше образование 2.Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология (Френска литература), **обявен за нуждите на катедра „Романистика и германистика“** към Филологическия факултет.

За участие в обявения конкурс са подадени документи от единствения кандидат гл. ас. д-р Златороса Найденова Неделчева-Белафанте от катедра „Романистика и германистика“ към Филологическия факултет на Пловдивския университет.

Представеният от гл. ас. д-р Златороса Найденова Неделчева-Белафанте комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, както и със специфичните допълнителни изисквания във Филологическия факултет за заемане на академичната длъжност „доцент“. Доктор Неделчева е автор на 50 (една под печат) публикации, от които за участие в конкурса представя пакет от една монография и 18 статии. Публикациите, с които участва в конкурса, са писани след защитата на дисертационния ѝ труд и не повтарят тематиката на публикации от предишната процедура. Съавтор е на четири учебни помагала. Участвала е общо в 32 научни форума: конгреси, конференции, семинари и кръгли маси, проведени в България, Испания, Румъния и Украйна. Публикациите ѝ са цитирани в България, Испания и Румъния. Била е ръководител на 5 дипломни работи в бакалавърски и магистърски програми и е била рецензент на 5 дипломни работи. Участвала е в два научноизследователски проекта.

Златороса Найденова Неделчева-Белафанте е завършила магистърска степен по френска филология във ВТУ „Св.св. Кирил и Методий“ през 1988 г. От януари 1996 г., след успешно издържан конкурс по френска литература към Катедра по романистика (тогава Катедра по френска филология), е назначена като асистент по френска литература. През 1999 г. става старши асистент, а от 2004 г. е главен асистент в същата катедра. През 2010 г. защитава

дисертационен труд на тема „Les structures narratives dans quelques romans de J.M.G. Le Clézio : *Le procès-verbal, Désert, Le chercheur d'or, Onitsha, La quarantaine*” и ѝ се присъжда образователната и научна степен „доктор” по научна специалност 05.04.06. Литература на народите на Европа, Америка, Африка, Азия и Австралия (Френска литература). Като преподавател в Пловдивския университет има разработени 10 лекционни курса в 4 бакалавърски и една магистърска програми, от които в момента 8 са актуално действащи. Тя участва активно в академичните инициативи на Филологическия факултет.

2.Обща характеристика на научните приноси в хабилитационния труд на кандидата

Монографията, предложена за хабилитационен труд, е публикувана през 2017 г. в издателството на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски”. Съдържа 270 страници и носи заглавието „La voix narrative à la recherche de son identité : Nina Bouraoui et Marie Redonet“. Статиите по темата на хабилитационния труд са 12. Кандидатката предлага за участие в конкурса и други (6 на брой) публикации, които не са свързани с темата на хабилитационния ѝ труд, но показват интересите ѝ към проблемите, поставяни във връзка с преподаването на френската литература като чуждоезична, лингвистиката на текста, наратологията и въобще към съвременната френска литература.

Спирайки се по-подробно върху хабилитационния труд на гл. ас. д-р Златороса Неделчева-Белафанте, бих искала да отбележа някои важни за убедителността на кандидатурата ѝ приноси моменти в монографията.

I.На първо място бих поставила въпроса за **избора на тема**, емпиричен материал, който предполага възможности за наблюдение на смисловите послания на заглавията на разглежданите романи и озаглавяванията на частите в конкретното научно изследване. Заглавието „Повествователният глас в търсене на своята идентичност: Нина Бурауи и Мари Ръодоне“ задава полето на обсъждане на проблема в две тълкователски перспективи: 1.Гласът на повествователя търси своята теоретическа обосновка в разнообразието от идентификационни импликации. Те са разпознати в труда на доктор Златороса Неделчева във вариативността на нарративни техники и избор за тяхната реализация: стратегии на озаглавяване на романите на двете авторки, именуване на персонажите, лингвистичен модел на изразяване и дискурсивно поведение на тези персонажи, структуриране на послания на нивото на разказване. 2.Повествователният глас проблематизира (на места с особена острота) търсенето на личностната идентичност на повествователя – разбирана като етническа и културна принадлежност (при Нина Бурауи), като социален произход и статус (при Мари Ръодоне), като полова определеност (при Бурауи), като сексуален опит и ориентация (при Ръодоне). Тази принадлежност към различни като традиции, морал, житейска философия и култура практики в рома-

ните на двете авторки води до възможност за детерминиране както на сходствата, така и на различията в тяхното литературно творчество. Трябва да отбележа в този смисъл успешното решение на гл. ас. д-р Златороса Неделчева чрез озаглавяванията на отделните глави и подглави, на отделните части на хабилитационния ѝ труд да акцентира на смислово важните зони за съпоставителен анализ и да изведе на показ характеристики-емблеми в интензивността на проявленията на повествователния глас. Именно в изнамирането на заглавия, подзаглавия, вторични озаглавявания се разкрива способността на авторката на хабилитационния труд да съсредоточи вниманието върху конкретен, много ясно заявен проблем, да се вгледа в детайла, като в същото време не изгубва от поглед основния, поставен като най-важен анализационен проблем. Ще цитирам само два примера: „Писането като идентичност: „Наричайте ме с малкото ми име““ и „Цветът като идентификация на фикционалния свят“. Според мен този тип заглавия вече определят вътрешния приоритет, който ще се окаже водещ за изследователската стратегия на Златороса Неделчева-Белафанте.

II. Сходства и различия – така съм прецизирала втората научна теза на д-р Неделчева.

1. Изборът на наратологията като методически инструментариум е водещ, но не само това е важно. В хабилитационния труд се включват и се подчиняват на основния проблем и достиженията на психоанализата, феноменологията и социалната критика. Авторката на монографията заявява, че изследването ѝ не е теоретическо и няма за цел да подлага на дискусия определен терминологичен език, присъщ на наратологията (с.16). Тя по-скоро успешно надраства подобна чисто теоретическа перспектива и търси своя принос в изследването на проявленията на повествователния глас в романите на двете авторки Нина Бурауи и Мари Рьодоне. Целта на подобен подход е да се открият интересни и работещи за настоящата тема примери за „реализацията на конструкцията на наративната инстанция“ (с.16). За да осъществи тази си цел Златороса Неделчева прави кратък преглед на важни теоретически концепции, засягащи тази инстанция. *2. Изборът на автори* за съпоставка и изборът на романите им, за да се осъществи пълноценно този съпоставителен подход, са важен ресурс за наблюдение при прецизиране на достойнствата и приносите на настоящия хабилитационен труд. Изхождайки от позицията да се открият ясни проявления както на сходствата, така и на различията в търсенето на повествователния глас при двете писателки, Златороса Неделчева е организираща така своя текст, че да може да защити концепцията си в полето на избора на автори и на творби за наблюдение. И двете френски писателки са актуални и са част от водещите имена във съвременната френска проза. В същото време са представителки на различни творчески генерации. Допирните точки между тях като творчески почерк и натюрел са много, но Златороса Неделчева е открила в изследването си най-важните за нейна-

та концепция. Това е фактът, че и двете писателки са причислявани от изследователите към т.н. „женски почерк“ („écriture au féminin“ (с.16)) в литературата, към спецификата на жанровия модел на романа на спомена и автофикцията, към т.н. литература на взаимопроникването, смесването, обвързването в едно (le metissage) на различни културни, етнически и цивилизационни модели и наследства. От този факт следва и друг важен за изследването на д-р Неделчева проблем. 3. Това е този за спецификите на обвързаност между понятията за *идентичност – спомен – наследство*. И в тази зона Златороса Неделчева е открила възможностите за употреба на съпоставителния метод. И основанията за това са, че и двете повествователки по специфичен начин поставят в романите си като важен кризисен проблем въпроса за наследството – това от рода, от етноса, но и това, което предопределя личностния профил на човека. В тази перспектива са потърсени и потенциалните възможности за проявления на наследството като принадлежност към спомена от детството, към семейните традиции, към проекциите на фигурата на майката и на близките. Моделирането на личностната идентичност в изследването на д-р Неделчева е отразено и в ресурсите на пътищата към себепознанието, които преминават през паралелите, съпоставките, оразличаването и дори отказа от другите (от общността), за да могат тези търсачески усилия да отведат повествователя до откриване на себе си. В този смисъл, като потвърждение на споменатия факт, повествователният глас при двете романистки ще потърси своите проявления в зоната „между“, и това е много последователно и задълбочено проследено в работата на кандидатката. Тези зони на metissage, на трансфер, са отразени в пограничността на съществуването на водещите персонажи, в преходите и преносите на значения и знаци между реалността на спомена и фикцията, между така различните географии и климати на Франция и Алжир, между детето и подрастващия, между обитаването на различните езици и (не) възможността за превод между тях, между младостта и старостта, между „мен“ и другите, „мен“ и „мен“, между Стария и Новия свят. Така, стига до извода изследователката, се преодолява, дори това да е само в територията на литературната фикция, увлечението по уподобяване на *другия*, по удвояване на личността и по търсене на литературния двойник. Именно тези констатации отвеждат и до следващия важен въпрос, поставен в монографията. 4. Проблемът за *фигурата на писателя и неговото писане*, за творческия труд и за емблематиката на отношенията *писател – читател*. И двете писателки – и Нина Бурауи, и Мари Ръодоне, се вълнуват от този въпрос, и именно третирането му като важен в романите им попада в изследователската оптика на д-р Неделчева. Страниците в монографията ѝ, посветени на този идентификационен ресурс на повествователния глас, считам за особено приноси и ценни. Ето защо този момент в монографията се обвързва твърде успешно и с другия анализационен пласт. 5. *Литературната идентич-*

ност на повествователния глас. И при двете френски романистки е открояна призмата на възможното търсене на идентичността на гласа на повествователя в контекста на съпоставките на: минало-настояще, придобит-наследен-усвоен опит, ученик-ментор, и най-вече в литературните проявления на имитирането на киното. Киното е медиатор, стимулиращ американизацията на европейската култура. То е видяно като деструктивна сила, като унищожавачо нахлуване в установените европейски културни модели на поведение и манталитет. Литературната идентичност на гласа на повествователя е потърсена в настоящото изследване и в смесването на жанровете. Авторефлексия, автобиографизъм, автофикция, криминален роман, роман на възпитанието и израстването, психологическа драма съществуват в романовите светове и на двете писателки. Златороса Неделчева-Белафанте е открила в изследването си териториите на съпоставка между двата авторски почерка – на Нина Бурауи и на Мари Ръодоне, и в проявите на един твърде настоятелно коментиран съвременен поведенчески модел: противопоставянето между личностна пасивност и активност, между възможностите за адаптация на модерния човек и обречеността, водеща до фатален край усилията на този човек да се приспособи към заобикалящия го променящ се свят.

И, за да завърша, ще обобщя в становището си за предложения хабилитационен труд онова, на което той ни прави съпричастни: романите на двете съвременни френски разказвачки са романи за инициацията – трагична, болезнена, тъжна като констатиран резултат от направения опит, но, все пак, това са романи за познанието и за себепознанието, за цената на знанието. Затова персонаж като Мели е обречена да следва опита на предшественичките си. Предложението да стане библиотекарка, защото там (в библиотеката) се откриват възможности да усвои липсващото ѝ знание, е важно като смислово поле – там, в библиотеката, тя би се докоснала до чуждия опит, споделян в книгите, и би се научила да разграничава своята опитност от тази на другите (отново в книгите). Затова веригата на житейската последователност, представена от д-р Златороса Неделчева при наблюдението над романа „Роз, Мели, Роз“ на Мари Ръодоне, като „живот-смърт-живот-смърт“ (с.213), може да изглежда като концепция и послание и така: *опит на другите–предаден опит–свой опит–опит на другите....*

2. Критични забележки и препоръки

Не като критична забележка, а като въпрос бих поставила за обсъждане в бъдещо изследване следната изследователска възможност: Как и доколко са разпознаваеми пластове на литературното наследство? Тук визирам както френската романова традиция, така и въобще общоевропейската култура и наследство. В зоната на носталгиите по изгубения европоцентристки модел ли звучат констатациите за американизация на Евпора и този феномен отразява ли

съвременното състояние на френската култура? Как продължава сюжетът за търсенето на идентичностите на повествователния глас?

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, представени от гл. ас. д-р Златороса Найденова Неделчева-Белафанте **отговарят на всички** изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“. Като участник в конкурса тя е представила **достатъчен** брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на ОНС ‘доктор’. В хабилитационния ѝ труд и в публикациите по него има оригинални научни приноси, които са получили научно признание. Представителна част от тях са публикувани в престижни научни сборници. Теоретичните ѝ разработки в хабилитационния труд имат практическа приложимост, тъй като са пряко ориентирани към темите на водените от нея лекционни курсове. Научната и преподавателската квалификация на гл. ас. д-р Златороса Найденова Неделчева-Белафанте **е несъмнена**. Постигнатите от гл. ас. д-р Златороса Найденова Неделчева-Белафанте резултати в учебната и научно-изследователската дейност **напълно** съответстват на специфичните изисквания на Филологическия факултет, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни приноси, намирам за основателно да дам своята **положителна** оценка и да препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Филологическия факултет за избор на гл. ас. д-р Златороса Найденова Неделчева-Белафанте на академичната длъжност ‘доцент’ в ПУ „П. Хилендарски“ по професионално направление 2.1. Филология (Френска литература).

15. 11. 2017 г.

Изготвил становището:

доц. д-р Елена Гетова